פרשת בראשית

א. עס איז באַוואוסט דער וואַרט וואָס די רבֿיים — נשיאי חב"ד — האָבן געזאָגט[1], אַז שבת בראשית איז נוגע צום גאַנצן יאָר, און אַזוי ווי מען שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית, אַזוי פירט זיך אַ גאַנץ יאָר.

אין פלוג איז ניט פאַרשטאַנדיק: פאַרוואָס עפּעס שבת בראשית דוקא? וואָס איז מיטן זמן פון מתן תורה, און וואָס איז בכלל מיט די אַלע סדרות, וואָס די מצוות און ענינים וועלכע וועלן אין זיי דערמאָנט חזר'ן זיך ניט איבער אין דער תורה אַ צווייטן מאָל, זיינען דאָך די סדרות אויך נוגע צום גאַנצן יאָר, איז וואָס איז דער אויסנאַם, וואָס שבת בראשית דוקא איז נוגע צו דער הנהגה פון אַ גאַנץ יאָר?

ב. דער ענין פון בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ — אַז דער אויבערשטער האָט באַשאַפן די גאַנצע וועלט מאַין ואפס המוחלט[2] — איז מכריח צו זאָגן[3] אַז דער ענין הברי־אָה גייט אַן שטענדיק, יעדע מינוט און יעדע רגע.

ד. ה. אַז די נייעס וואָס האָט זיך אויפגעטאָן אין די ששת ימי בראשית, וואָס פריער איז געווען אַין ואפס המוחלט, און עס איז געווארן אַ מציאות יש, וואָס דאָס איז דאָך אַ געוואַלדיקע נייעס, איז אָט דער אויפ־טו גייט אויך אַן יעדע מינוט, שטענ־דיק איז פאַראַן אַ נייע התהוות.

אַזוי דערקלערט ער אויך באריכות אין תניא[4] אין דעם פירוש פון פסוק לעולם ד' דברך נצב בשמים[5], אַז באמת איז יעדער נברא מצד עצמו אויך איצט אַין ואפס, און זיין גאַנצע פאַראַנענקייט איז נאָר צוליב דעם ווייל דער אויבערשטער איז אים שטענדיק מהווה, איז במילא זיין גאַנ־צע מציאות — ג־טלעכקייט.

ג. דערמיט ווערט מען פאַרשטיין פאַרוואָס שבת בראשית איז נוגע צו אַ גאַנץ יאָר, ווייל געדענקען דעם "בראַ־שית ברא" איז דער יסוד פון דער עבודה פון אַ גאַנץ יאָר.

בעת עס האַנדלט זיך ביי אַ אידן וועגן מאַכן אויך זיין מאַטעריעלע באַ־שעפטיקונג פאַר אַ כלי צו אלקות, און אים דוכט זיך, אַז צוליב דער וועלטלעכער נאַטירלעכער אַרדענונג איז דאָס אים שווער, אַדער גאָר אומ־מעגלעך, — איז בשעת ער דערמאָנט זיך אַז "לעולם ה' דברך נצב בשמים" — אַז באמת איז אינגאַנצן ניטאָ קיין וועלט, און דאָס וואָס זי איז פאַראַן, איז נאָר ווייל "ויאמר אלקים יהי אור", — דערפאַר איז "ויהי אור", און אַזוי אויך אין די איבעריקע עשרה מאַמרות איז "קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא"[6] — דער אויבערשטער האָט אַריינגעקוקט אין תורה (אין די עשרה מאַמרות) און דערמיט באַשאַפן די וועלט — איז מצד דעם אַפלייג אַז די גאַנצע עקזיסטענץ און "פאַראַן" פון וועלט איז נאָר פון די עשרה מאַמרות שב־

1) ספר המאמרים ה'תשי"א דף 59 (בה־תורה של הבעש"ט).
2) דלשון בריאה מורה על יש מאין. רמב"ן על התורה, ע"פ בראשית ברא.
3) זע תניא ח"ב פ"ב.
4) ח"ב פ"ג.
5) תהלים קיט, פט.
6) זח"ב קסא, א.

תורה [7]), ווייסט ער במילא, אז די מציאות פון וועלט קען ניט זיין קיין שטער צו מצוות, וואָרום אין דער זעלבער תורה שטייט דאָך „אנכי ד' אלקיך" [8]) מיט אלע תרי"ג מצוות.

בשעת עס ווערט ביי אים אפּגעלייגט אז די מציאות פון וועלט איז תורה, איז אפילו וען ער גייט אין גאַס און ער איז אין מיטן פון זיינע געשעפטן, וועט ער זאָגן א מאמר רז"ל, א קאפּיטל תהלים, א פרק משניות אדער א פרק תניא. און מיט יעדער גוטער פעולה וואָס ער טוט, וועגט ער אריבער די גאַנצע וועלט לכף זכות [9]). ד. ה. אז זיין הכרה און פאַרטיפונג אין אינערלעכן זין פון „בראשית ברא אלקים" — טוט אויף, אז דאָס איז נוגע דעם גאַנצן „השמים והארץ וכל צבאם", ד. ה. דער גאַנצער בריאה.

ד. די כוונה פון דעם וואָרט אז שבת בראשית איז נוגע צו כל השנה [10]), מיינט, אז דאָס איז נוגע צו אלע ענינים, סיי אין רוחניות און סיי אין גשמיות.

דער וויסן און אנערקענען, אז לעולם ד' דברך נצב בשמים, איז נוגע ניט נאָר אין עבודה רוחנית, נאָר אויך אז מען זאָל ניט האָבן קיין דאגות פון גשמית'דיקע זאכן. ווייל דאָס וואָס א מענטש דאגה'ט אויף דעם וואָס עס פעלט אים אין בני, חיי ומזוני — קינדער, לעבן און פרנסה — איז דאָס דערפאַר ווייל ער פאַרגעסט אויף א וויילע אז אלץ קומט פון אויבערשטן. ווי ער זאָגט אין תניא [11]).

בשעת אבער ער וועט געדענקען שטענדיק אז אלץ קומט פון אויבערשטן — וועט ער ניט דאגה'נען, ווייל ער וייסט דאָך אז „מאתו לא תצא הרעות" [12]) (פון אים ית' קומט ניט קיין שלעכטס) נאָר בלויז טוב. איז בשעת דאָס וועט זיך ביי אים אפּלייגן, וועט ער זען אויך בעיני בשר ווי דאָס איז גוט אויך בטוב הנראה והנגלה.

* * *

ה. עס איז א מנהג ביי אידן, אז שבת בראשית פאַרקויפט מען „מצוות" — עליות — אויף א גאַנץ יאָר.

דער ענין פון עליה לתורה איז ווי דער רבי — כ"ק מו"ח אדמו"ר — האָט געזאָגט, אז בשעת מען איז עולה לתורה, איז מען עולה (מען שטייגט ארויף) אין „תחתיים שניים ושלישים" און נאָך העכער. דער טייטש דערפון איז, אז דאָס איז אן עליה אין נפש רוח ונשמה חיה ויחידה [13]), ביז אז סוף כל סוף פאַרבינדט זיך דער עצם הנשמה מיט עצמות אין סוף ב"ה (מיט דעם אויבערשטן כביכול אליין).

און דאָס איז אויך דער טעם, וואָס הגם ביים לערנען תורה שבעל פה טאָר מען ניט מאַכן קיין ברכה אויב מען פאַרשטייט ניט [14]) — אבער בעת עלי' לתורה, מאַכט א ברכה אפילו אן עם הארץ דלא ידע מאי קאמר

7) תניא ח"ב ספ"א.
8) שמות כ, ב. (דברים ה, ו).
9) קידושין מ, ב.
10) שנה מלי שינוי — ענדערונג — כל השנה, אלע ענדערונגען.
11) אגה"ק סי' י"א.
12) מפי עליון לא תצא הרעות (איכה ג, לח).
13) ב"ר פי"ד ט.
14) מג"א סו"ס נ.

(וואָס ווייסט ניט וואָס ער זאָגט) וואָרום אֲפילו אויב דאָ למטה פאַר־שטייט ער ניט, איז אָבער אין דער עליה פון זיין נפש רוח נשמה חי׳ יחידה למעלה פאַרשטייט ער דאָך יאָ — איז פון למעלה ווערט עס נמשך למטה: „מקרא — תורה שבכתב — קורא וממשיך״ [15]).

און אַזוי ווי וועלט איז פאַרבונדן מיט תורה, ווי עס שטייט קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא, דער אויבערשטער כביכול האָט אַריינגעקוקט אין תורה און באַ־שאַפן די וועלט, אַזוי אויך ווערט די תורה אַנגערופן „דפתראות ופנקס־אות״ [16]) (די פלענער — בלו־פרינטס — לויט וועלכע דער בוי־מייסטער בויט די געביידע) — איז מצד דעם וואָס אַ איד איז עולה לתורה, ווערט עס נמשך אויך אין גשמיות.

ו. אַזוי ווי דאָס איז בנוגע די עליות וואָס מען איז עולה לתורה שבת, מאַנטיק אוֹן דאַנערשטיק, וואָס די תת־חלה אויף דעם איז בשבת בראשית, אַזוי איז אויך בנוגע צו קביעות לימוד התורה: שבת בראשית קען מען אַריינכאַפן, נעמען אויף זיך אַ הוספה אין לערנען סיי אין נגלה אוֹן סיי אין חסידות. דאָס הייסט, אַז אויסער דעם וואָס יעדער איד האָט אויף זיך געוואָלט במשך דעם חודש תשרי אַ קביעות צו לערנען אויף אַ גאַנץ יאָר, זאָל מען בראשית נעמען אויף זיך נאָך אַ הוספה דערצו, אין אַ קביעות אויף יעדן טאָג, סיי אין לערנען נגלה, סיי אין לערנען חסי־דות. אין דעם לימוד החסידות דאַרף אויך אַרייַנגיין אַ טייל פון דער סדרה פון דער וואָך — אין „תורה אור״ און „לקוטי תורה״ [17]).

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז יעדער איינער זאָל מקבל זיין אויף זיך לויט זיין אמת׳ער יכולת, וויפל ער קען טאַקע באמת, און לויט דעם שורש פון זיין נשמה.

און די קבלה פון שבת בראשית וואָס ער נעמט אויף זיך אַ הוספה אין לערנען תורה גיט אַ כוח אויף דורכצופירן דאָס בפועל במשך דעם יאָר, אַז שפּעטער פאַרשפּאַרט מען אַ סך טרחה, און דורך דעם ווערט נמשך אויך אין גשמיות בבני חיי ומזוני רויחי.

מען האָט געריידט די מעלה פון קי־צורים, איז דער קיצור פון דאָס אויבנגעזאָגטע:

יעדער איינער זאָל נעמען אויף זיך אַ שיעור נוסף, סיי אין לימוד הנגלה סיי אין לימוד החסידות.

* * *

ז. היינט איז שבת מברכים מרחשון. דער טעם פאַרוואָס מען רופט דעם חודש מר־חשון — ווייל דאָס איז עונת גשמים (די צייט פון רעגן) *[17]). אין חסידות ווערט דערקלערט דער חילוק צווישן טל (טוי) און מטר (רעגן) [18]), אַז מטר וועגדט זיך אין דער עבודה פון די נבראים, מען דאַרף מתפלל זיין אויף רעגן, אָבער טל איז אַן „אתערותא דלעילא״ (דער־וועקונג פון אויבן), און טל לא מיע־

15) זע לקו״ת ויקרא ה, סע״ב.
16) ב״ר פ״א, א.

17) תורה אור, לקוטי תורה — דרושי חסידות פון אַלטן רבי׳ן בעל התניא ושו״ע, אויף די סדרות פון וואָך.
*17) עיין ערוך, ערך מרחשון.
18) זע לקו״ת ד״ה האזינו השמים (עג. א. ואילך).

צר [19]) (טל ווערט קיינמאל ניט אפגע־ שטעלט), איז ווי‌באלד אז רעגן ווענדט זיך אין דער עבודה פון די נבראים איז עס דעריבער שוועריר.

דאס איז דער חילוק צווישן זומער און ווינטער. זומער איז טל — את־ ערותא דלעילא — און ווינטער איז מטר — אתערותא דלתתא — דער־ פאר איז ווינטער שוועריר.

נאך אן אונטערשייד צווישן די זומערדיקע און די ווינטערדיקע טעג: זומער לייכט שטארק, ברוחניות, דער „שמש ומגן הוי' אלקים" [20]), דערפאר שיינט אויך אין גשמיות די זון — דערהויפט אין תקופת תמוז — אבער ווינטער איז ניט אזוי. דעמאלט איז א זמן פון עבודה דורך אתערותא דלתתא.

דער רבי — כ"ק מו"ח אדמו"ר — האט אמאל געזאגט אז זומער איז די עבודה — עבודת ה' — גרינגער ווי ווינטער.

דער שבת מברכים מרחשון גיט כוח אויף דעם חודש פון רעגן. דער שבת מברכים מרחשון איז דאך נאך אין חודש תשרי — וועלכער איז „חודש השביעי המושבע בכל" [21]) (דער זיבעטער חודש — רעכענענדיק פון ניסן — וועלכער איז אנגעזעטיקט מיט אלף) — דערפאר ווערט פון דארטן געגעבן א כוח אויף דער עבודה פון ווינטער, אז כאטש דאס איז דאך „אתערותא דלתתא" איז אבער פארן דערויף א „נתינת כוח".

און בשעת מען פירט דורך די עבודה ווינטער, דעמאלט ווערט נמשך פון שבת מברכים מרחשון אויף א גאנץ יאר בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(משיחת ש"פ בראשית תשט"ז)

פרשת נח

א. אין תורה אור פ' נח ווערט דערקלערט, אז דער מבול איז געווען ניט נאר א שטראף, נאר אויך אן ענין פון טהרה (רייניקונג), — דער מבול האט מטהר געווען די וועלט, וועלכע איז פארן מבול געווען אן אומרייניג. און דערפאר איז דער מבול געווען 40 טעג — אנטקעגן די 40 סאה פון מקוה. דערפאר ווערט דער מבול אנגערופן „מי נח" [1]) — נייחא דרוחא (נחת רוח) [2]).

19) תענית ג, א.
20) תהלים פד, יב.
1) ישעי' נד, ט.
2) תורה אור פ' נח ד"ה מים רבים.

דאס זעלבע — ווערט דארט אין תורה אור אויספירלעך דערקלערט — איז אויך בנוגע דאגות און טרדות פון פרנסה, וועלכע ווערן אנגערופן „מים רבים" (פיל וואסערן), שוועמקען זיי ארא בייט מענטשן די ענינים וועלכע דארפן ניט זיין, און פועל'ן דערמיט אויך א „נייחא דרוחא".

ב. די דערקלערונג ווען דער שיי־ כות צווישן דאגות פרנסה, מבול און מקוה — איז אזוי:

דער פנימיות'דיקער ענין פון מקוה

21) ויק"ר כט, ח.